

Sygn. akt I CSK 1540/22

POSTANOWIENIE

Dnia 17 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Mariusz Łodko

w sprawie z powództwa J. W.

przeciwko A. G.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 17 listopada 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach

z dnia 29 czerwca 2021 r., sygn. akt I ACa 641/20,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od A. G. na rzecz J. W. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Pozwany A. G. wniósł skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 29 czerwca 2021 r. Zaskarżonym wyrokiem Sąd drugiej instancji uwzględnił apelację powódki J. W., zmienił w całości wyrok Sądu Okręgowego w Katowicach z 30 czerwca 2020 r. i zasądził na jej rzecz 112 000 zł wraz odsetkami. Uzasadniając wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł się na przyczynach kasacyjnych z art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c. Wskazał, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie, tj. art. 405 w zw. z art. 410 § 1 i 2 k.c. które należy wyklądać w ten sposób, że w rozliczeniach pomiędzy małżonkami,

którzy umownie ustanowili rozdzielność majątkową, na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu należy uwzględniać czas, w którym nakłady zostały dokonane oraz czy małżonek korzystał lub miał możliwość korzystania z nich, doprowadzając tym samym do zmniejszenia wartości wzbogacenia o stopień zużycia nakładów; oraz art. 405 k.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. i w zw. z art. 363 § 2 k.p.c. w ten sposób, że w przypadku ustalenia rozmiarów bezpodstawnego wzbogacenia, termin, od którego liczyć należy odsetki ustawowe za opóźnienie może poprzedzać dzień wyrokowania. Skarżący powołał się również na wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego sprowadzającego się do wyjaśnienia, czy na podstawie art. 5 k.c., w przypadku stwierdzenia bezpodstawnego wzbogacenia po stronie byłego współmałżonka, roszczenie o zwrot bezpodstawnego wzbogacenia nie stoi w sprzeczności z zasadami współżycia społecznego biorąc pod uwagę fakt, że strona zubożona w równym stopniu korzystała ze środków stanowiących przedmiot bezpodstawnego wzbogacenia w pierwszej kolejności wydając je na zakup wykończenia i wyposażenia nieruchomości wspólnie ze wzbogaconym współmałżonkiem, a następnie przez lata wspólnie z niego korzystając i zużywając. Powołał się również na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej z uwagi na dokonanie przez Sąd Apelacyjny wadliwej wykładni przepisów związanych z instytucją bezpodstawnego wzbogacenia przez całkowite pominięcie okoliczność znaczącego upływu czasu od momentu jej powstania do chwili wyrokowania, co w sposób oczywisty prowadzi do pokrzywdzenia dłużnika i niczym nieuzasadnionego uprzywilejowania wierzyciela.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Instytucja tzw. przedsądu służy selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu, w ramach którego, Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą

kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18).

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie SN z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumpcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (zob. postanowienia SN: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08).

Sformułowane przez skarżącego zagadnienie nie ma charakteru uniwersalnego, o czym przekonuje jego silne powiązanie z konkretnym stanem faktycznym i jego znaczenie nie wykracza poza niniejszą sprawę. Skarżący dąży bowiem nie do uzyskania abstrakcyjnej odpowiedzi dotyczącej wykładni określonych przepisów, ale ich oceny (kwalifikacji) w okolicznościach sprawy. Chodzi zatem o ocenę trafności wydanego rozstrzygnięcia. Z lakonicznego uzasadnienia tej przesłanki kasacyjnej nie wynika, aby w sformułowanym zagadnieniu prawnym istniały w orzecznictwie lub doktrynie jakiegokolwiek wątpliwości, czy też możliwe do przyjęcia rozbieżne interpretacje prawne. Skarżący w tym zakresie poza zdefiniowaniem treści zagadnienia prawnego nie powołuje ani odmiennych poglądów, ani odmiennych interpretacji, jak też ich nie referuje i nie poddaje odrębnej analizie.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na zgłoszoną potrzebę wykładni przepisów prawa budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, jest przedmiotem

rozbieżnej wykładni i na czym rozbieżność ta polega, co wymaga przytoczenia orzeczeń sądów wydanych w takich samych lub istotnie zbliżonych stanach faktycznych, względnie, jaki konkretny przepis prawa, zastosowany w danej sprawie, wymaga interpretacji ze strony Sądu Najwyższego, z czego potrzeba ta wynika i z jakich powodów dotychczasowy dorobek doktryny i orzecznictwa jest w tej mierze niewystarczający.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów tak określonej przyczyny kasacyjnej. Skarżący nie wyjaśnił, na czym miałyby polegać potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących w jego ocenie poważne wątpliwości. W lakonicznym uzasadnieniu nie wskazał orzecznictwa sądów powszechnych, czy Sądu Najwyższego, które miałyby być rozbieżne, nie przedstawił również możliwych interpretacji powołanych przepisów ani racji stojących za każdą z nich. Skarżący nie wykazał, aby w zakresie wykładni wskazanych przepisów, które były wielokrotnie przedmiotem orzeczeń Sądu Najwyższego, istniała jakakolwiek wątpliwość. Rozbieżność w orzecznictwie sądów, o której mowa w art. 398⁹ § 1 pkt 2, nie może być utożsamiana w sposobie interpretacji lub stosowania przepisów prawnych przez sądy obu instancji w związku z orzekaniem w tej samej sprawie (zob. postanowienie SN z 24 kwietnia 2003 r., I PK 557/02).

Ubocznie zwrócić uwagę należy też na wadliwe sformułowanie przez skarżącego tej przyczyny kasacyjnej, bowiem warunki wymienione w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. odnoszą się rozłącznie do dwóch sytuacji: wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, co nie zostało w skardze kasacyjnej uwzględnione. Ponadto powołany w ramach tej przyczyny kasacyjnej art. 363 § 2 k.p.c. nie ma żadnego funkcjonalnego związku z ustaleniem rozmiarów bezpodstawnego wzbogacenia i terminu wymagalności roszczenia, od którego można naliczać odsetki za opóźnienie. Przepis ten reguluje warunki prawomocności orzeczeń i stanowi wyjątek od zasady wyrażonej w art. 363 § 1 k.p.c. Dotyczy postanowień poprzedzających wydanie wyroku, które według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego nie ulegały oddzielnemu zaskarżeniu, ale mogą być rozpoznane przez sąd drugiej instancji na podstawie art. 380 k.p.c.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy dla przeciętnego prawnika z samej treści skargi - bez pogłębionej analizy i jurydycznych dociekań - w sposób jednoznaczny wynika, że wskazane w niej podstawy zasługują na uwzględnienie z uwagi na kwalifikowany charakter naruszenia przepisów prawa. Zasadność skargi kasacyjnej jest oczywista, a więc dostrzegalna *prima vista* dla każdego prawnika, który bez przeprowadzania wnikliwej analizy powinien dojść do wniosku, że zaskarżone orzeczenie jest jaskrawo nieprawidłowe (zob. postanowienie SN z 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15). Powołując się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej należy wykazać, że popełnione przy ferowaniu zaskarżonego orzeczenia uchybienia w zakresie stosowania prawa miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom (zob. postanowienia SN: z 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00; z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, i z 10 kwietnia 2018 r. I CSK 730/17). Przy czym, o ile dla uwzględnienia skargi kasacyjnej wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla jej przyjęcia do rozpoznania konieczne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającej na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienie SN z 28 stycznia 2022 r., I CSK 947/22).

Argumentacja skarżącego zawarta w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie przekonuje, że Sąd Apelacyjny naruszył prawo materialne i procesowe w sposób, który *prima facie* przekłada się na konieczność uchylecia lub zmiany zaskarżonego orzeczenia. Skarżący nie wykazał, że zastosowanie powołanych w zarzutach kasacyjnych przepisów prawa, których naruszenie miałoby wskazywać na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, było oczywiście błędne lub doprowadziło to tego, że zaskarżony wyrok jest oczywiście nieprawidłowy. Ponadto łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz potrzebą wykładni przepisów jest wykluczone. Sąd Najwyższy wielokrotnie zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania występującymi w sprawie wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza przyjęcie, że skarga jest oczywiście uzasadniona. Nie jest możliwa sytuacja, w której wyrok jest

oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (zob. postanowienie SN z 26 listopada 2013 r., I UK 291/13). Co jest sporne nie może być przecież oczywiste (zob. postanowienie SN z 9 kwietnia 2014 r., V CSK 383/13).

Ubocznie wskazać należy, że jeżeli zwrot bezpodstawnego wzbogacenia ma nastąpić w pieniądzu, to w razie uwzględnienia powództwa zasądzeniu podlega zwrot aktualnego wzbogacenia, przez co należy rozumieć, zgodnie z art. 405 k.c. w zw. z art. 316 k.p.c. i stosowanym w drodze analogii art. 363 § 2 k.c., zwrot wzbogacenia istniejącego w chwili wyrokowania. Zgodnie z art. 6 k.c. ciężar wykazania stopnia zużycia poczynionych nakładów spoczywa na pozwanym, który w rozpoznawanej sprawie nie wykazał jakiegokolwiek inicjatywy dowodowej w tym zakresie. Sąd *meriti*, mając na uwadze, że niniejsza sprawa była rozpoznawana w postępowaniu procesowym i dotyczy rozliczeń nakładów uczynionych z majątku osobistego jednego małżonka na majątek osobisty drugiego małżonka, do którego przepisy art. 46 k.r.i.o. w zw. z art. 684 k.p.c. w zw. z art. 686 k.p.c. nie znajdują zastosowania, nie był obowiązany do ustalenia tej wartości z urzędu. Niepodjęcie przez pozwanego inicjatywy dowodowej skutkowało uwzględnieniem powództwa w całości, skoro nie zostało wykazane, że wartość nakładów w dacie wyrokowania kształtowała się odmiennie niż w chwili ich dokonania.

Z powyższych względów, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie znajdując również okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu, w szczególności nieważności postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800).

[as]